

Obsahový a výkonový štandard

DEJEPIS

Charakteristika

Žiak waldorfskej školy prejde v súvislostiach celými kultúrnymi dejinami ľudstva od najstarších dejín až po súčasnosť. Prostredníctvom vlastivedného vyučovania, v 3. a 4. ročníku, sa zoznamuje s krajinou a dejinami tej oblasti, v ktorej žije, s históriou rodného mesta, so svojou vlastnou biografiou a rodokmeňom rodiny. Prebudia sa v ňom prvé predstavy o historickom vývoji. Až potom, v 5. ročníku, prichádza vyučovanie dejepisu a pohľad dieťaťa sa časovo i priestorovo rozširuje. Vyučovanie dejepisu má za úlohu sprostredkovať žiakovi obrazy a idey o dejinných súvislostiach vývoja ľudstva. Žiak si má v priebehu vyučovania uvedomiť a prežiť, že ľudská existencia je v neustálom vývoji, že pojem človeka v sebe obsahuje pestrosť a rôznorodosť kultúrnych, vývojových stupňov ľudstva a rozmanitosť národov, zúčastnených na dejinných procesoch. Najväčší dôraz sa kladie na to, aby bola vyučovacia látka zameraná kultúrno-historicky, učebná látka by mala byť preniknutá citom. Najlepší spôsob, ako to dosiahnuť je, keď sa žiaci k historickým udalostiam nestavajú ako diváci, ale dokážu prežiť život významných historických osobností, dokážu prežiť významné historické udalosti. V centre pozornosti dejepisného učiva stojí život človeka, jeho postoj k svetu, spôsob práce, vynálezy, ktoré premenili tvár zeme a život ľudí. V piatom a šiestom ročníku má dejepis podobu rozprávaného príbehu na základe historicky-kultúrnych súvislostí a zahrňuje obdobie až do konca stredoveku. Tu dominujú biografické popisy, ktoré však majú kultúrno-historickú antropologickú hodnotu. Podanie je čo najviac obrazné a umelecké a smeruje k citovému porozumeniu žiakov. Žiaci by mali prežiť, že ľudia starých kultúr nežili a nemysleli rovnako ako my dnes.

Zatiaľ čo vo veku 13 - 14 rokov dochádza u žiakov k zmenám vo vzťahu k svetu, rastie zároveň schopnosť a potreba porozumieť svetu na základe vlastného úsudku. V centre vyučovania dejepisu stojí novovek. Ide o to, aby sme žiakom ukázali nové aspekty vývoja ľudstva, ako sa prejavili v objavoch a vynálezoch, v umení aj v nových formách obchodu a cirkevného života. Dôležité je, aby sme žiakom sprostredkovali aj nový vzťah renesančného človeka k jeho zmyslovým zážitkom. Žiaci by mali spoznať, ako praktická činnosť, mechanika a technika stále viac ovplyvňuje vedomie ľudí, a ako ustupuje vzťah k nadprirodzeným a svätým veciam. Dochádza teda k prechodu od obrazného a rozprávaného podania dejín ku kauzálne-rationálnemu poňatiu dejepisu a následne k vnímaniu širších ideových dejinných súvislostí.

Tieto následky treba preberať v zmysle pozitívnom (medicína, chémia, družstvá...) aj v negatívnom (chudoba proletariátu, transporty otrokov, intenzívna ťažba surovín a pod.).

Pretože žiak 7. ročníka sám v sebe prežíva podobnú premenu vo vzťahu ku svetu, nie je pre neho dejepis niečím abstraktným, ale niečím osobným. Žiaci sa oboznámia s bojom človeka za svoje práva. Heslá bratstvo, rovnosť, sloboda burcujú prebúdajúceho sa mladého človeka. V 8. ročníku žiak prejde veľké témy buržoázných revolúcií, boja za nezávislosť USA až po Veľkú priemyselnú revolúciu. V 7. a 8. ročníku prejde obdobie od roku 1500 po rok 1900.

Dejepis deviatego ročníka je zameraný na vyhľadávanie dejinných vzťahov a poznávanie historických procesov od novoveku až po súčasnosť. Žiak sa díva na nadobudnuté poznatky z nadhľadu a vo vzájomných súvislostiach.

Ciele učebného predmetu

- vytvárať medzipredmetové vzťahy dejepisu s inými vyučovacími predmetmi
- vnímať dejepis ako zdroj poučenia, inšpirácie a sebapoznania
- prepájať prítomnosť s minulosťou pomocou hľadania, objavovania a vytvárania poznatkov v interakcii vyvíjajúcej sa osobnosti žiaka s učebnou látkou
- využívať školské historické pramene
- využívať rôzne formy vyučovania (kooperatívne, skupinové vyučovanie, tvorba projektov, práca s prameňmi, metódy dramatického vyučovania) na aktívne zoznamovanie sa s históriou, jej prežívanie a hľadanie odpovedí na vzniknuté a zadané otázky

Kompetencie

ZÁKLADNÉ PREDMETOVÉ KOMPETENCIE (spôsobilosti)

Vedíme žiakov cez citové spojenie s dejinnými udalosťami ku kritickému mysleniu, aby sa dokázali orientovať v:

historickom čase, teda

- zaraďovať historické udalosti, javy, procesy a osobnosti chronologicky,
- zaraďovať historické udalosti, javy, procesy a osobnosti synchrónne,
- využívať idey ako medzníky orientácie v minulosti,

historickom priestore

- rozlišovať miestny, regionálny, národný, globálny historický priestor,
- zaraďovať historické udalosti, javy, procesy a osobnosti priestorovo,
- rozpoznať podmienenosť medzi historickým priestorom a spôsobom života a obživy človeka, spoločnosti,

historických faktoch, udalostiach, javoch a procesoch

- vymedziť jednotlivú historickú udalosť, jav, proces, osobnosť,
- popísať jednotlivé historické udalosti, javy, procesy, osobnosti na základe určujúcich znakov,
- rekonštruovať konanie a postoje ľudí v minulosti,
- skúmať konanie ľudí v daných podmienkach a vysvetľovať ho,
- určiť príčiny jednotlivých historických udalostí, javov, procesov,
- vymedziť dôsledky jednotlivých historických udalostí, javov, procesov,
- rozpoznať charakteristické znaky jednotlivých historických období,
- rozpoznať základné faktory, ktoré ovplyvňovali historický vývoj,

Žiaci pátrajú v historických písomných, obrazových, grafických a hmotných prameňoch - stopách po minulosti a spracúvajú ich v podobe projektových prác, pri tom ide o:

- vymedzovanie predmetu skúmania,
- vytvorenie plánu skúmania,
- komunikácia v tíme o výsledkoch skúmania v prezentáciách,
- vyhľadávanie relevantných informácií vychádzajúc z rôznych zdrojov – textov verbálnych, obrazových, grafických, i z textov kombinovaných z učebníc, cvičebníc, pracovných zošitov, slovníka cudzích slov, atlasov, novín, časopisov, webových stránok, z populárno-vedeckej literatúry a historickej beletrie,
- kritické zhodnotenie rôznych zdrojov informácií

Výsledkom je projektová práca, ktorá pri štruktúrovaní výsledkov, výstupov a potvrdení vybraného postupu využíva:

- zoradenie výsledkov,
 - rozpoznanie podstatného od nepodstatného,
 - integrovanie výsledkov do chronologického a historického rámca,
 - vyhodnocovanie správnosti postupu – sebareflexiou,
 - adekvátnu prezentáciu projektovej práce
- Ideálom je tvorba súboru vlastných prác.

Uvedený komplex študijných (predmetových) kompetencií (spôsobilostí) sa spresňuje, konkretizuje v učebných požiadavkách v jednotlivých tematických celkoch učebného obsahu v podobe systematizovaného výkonového štandardu.

Obsahový štandard	Výkonový štandard
<p>Dejepis, 5.ročník</p> <p>Staroveké kultúry:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Základné dejepisné pojmy, hmotné, obrazové a písomné pramene, kultúry orientálnych národov • knižnica, archív • zberač, lovec, roľník • kameň, meď, bronz, železo • India (kultúra a spôsob života, religiozita v staroindických textoch, kastový systém) • Stará Perzia (staroiránska kultúra, usadlosť kmeňov, obrábanie pôdy a chovanie dobytky, kočovné kmene, život Zarathustru) • Riečne civilizácie a deľba práce • Mezopotámia (mestské štáty, písmo, zavlažovanie, Eufrat a Tigris, Epos o Gilgamešovi) • Egypt (motívy zo staroegyptskej mytológie, príklady veľkých egyptských kultúrnych <p>Výkonový štandardov, stavba egyptského štátu, zemepis a dejepis egyptskej ríše</p> <p>Staroveké Grécko</p> <ul style="list-style-type: none"> • vznik a začiatky gréckej kultúry, homérske obdobie, vznik gréckych miest • protiklad Sparty a Atén • olympijské hry • grécko-perzské vojny • Perikles, klasické obdobie (Sokrates, Platón, Aristoteles) • Alexander Veľký a šírenie gréckej kultúry • kultúrne a technické stavby staroveku • pamiatky UNESCO (Tadž Mahal, pyramídy, Veľký čínsky múr) 	<ul style="list-style-type: none"> • Žiak vie uviesť príklady zdrojov informácií z minulosti • Vie rozlíšiť súvislosti medzi prírodnými podmienkami a vznikom prvých civilizácií • Pozná rozdiely v spôsobe obživy a života pravekých zberačov, lovcov a roľníkov • Porovná výhody a nevýhody kamenných, kovových nástrojov • Rozlíši spoločenské vrstvy v mestskom štáte • Vie uviesť príklady najznámejších historických pamiatok a civilizačných vynálezov • Vie vymenovať základné znaky egyptskej kultúry • Charakterizuje grécke dejiny od dôb Homéra až po ťaženie Alexandra Veľkého • Vie charakterizovať protiklad Sparty a Atén • Vie pomenovať súvislosti a javy, v ktorých súčasnosť nadväzuje na tradície a ideály starých Grékov.

Obsahový štandard Dejepis, 6.ročník	Výkonový štandard
<p>Staroveký Rím</p> <ul style="list-style-type: none"> • Založenie Ríma (Romulus a Rémus, 7 mýtických kráľov, patríciovia a plebejci) • Vznik rímskej ríše a ústavy • Rímska republika (púnske vojny, sociálne reformy) • Vybrané významné postavy rímskej republiky • Rímske cisárstvo, vznik a šírenie kresťanstva, • kategórie historického času – dátum, letopočet • Gerulata, Iža, Carnuntum • Rozpad rímskej ríše a sťahovanie národov • Presun ťažiska dejín zo Stredomoria do severozápadnej a strednej Európy <p>Vývoj Európy a Slovenska v stredoveku</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sťahovanie národov, jeho príčiny a dôsledky • Európa po sťahovaní národov, stretávanie kultúr • Vznik a šírenie islamu • Vývoj slovanských štátov – Kyjevská Rus, Česko, Poľsko a južní Slovania • Samova ríša a Avari, pravlasť, migrácia, Samo • Začiatky slovenských dejín (naše územie pred príchodom Slovanov formovanie štátu, Pribina, Mojmir, Rastislav), od pohanstva ku kresťanstvu, šírenie kresťanstva – Cyril a Metod, písmo, jazyk, rukopis, kniha, vzťahy so susedmi, Franská ríša • Byzantská ríša, Východofranská ríša, Svätoplukova ríša, rozpad Veľkej Moravy • Slovensko v Uhorskom kráľovstve, dynastie (kráľovstvo mnohých jazykov, banské mestá) • Kultúra, spoločnosť v stredoveku, lénny systém, poľnohospodárstvo, rytierska kultúra, léno, vazal, poddaní • Mestá, remeslá, hospodárstvo -dedina, hrad • Úloha náboženstva, kláštory- pisár a univerzity románske a gotické umenie (ora et labora) • Príbehy z histórie Slovenska 	<ul style="list-style-type: none"> • Žiak vie uviesť konkrétne príklady dôležitosti a potrebnosti dejepisných poznatkov • Uvedie príklady zdrojov informácií o minulosti • Vie porovnať formy vlády a postavenie spoločenských skupín v jednotlivých štátoch, vie vysvetliť podstatu antickej demokracie • Vie uviesť dôležité osobnosti antického sveta a ich prínos pre európsku civilizáciu • Vie vysvetliť hlavné dôvody rozpadu rímskej ríše • Vie porovnať vyspelú antickú civilizáciu a poľnohospodársku spoločnosť strednej Európy a barbarských národov • Rozlišuje a porovnáva rôzne formy vlastníctva, vie uviesť ich príklady • Vie sa orientovať na časovej priamke a zaradiť hlavné historické epochy a udalosti v chronologickom slede. <ul style="list-style-type: none"> • Vysvetlí príčiny sťahovania národov • Vie popísať podstatné zmeny v Európe, ktoré nastali v dôsledku príchodu nových etník, kresťanstva a vzniku štátov. • Vie ilustrovať postavenie jednotlivých vrstiev v stredovekej Európe. • Pozná kultúrny odkaz Veľkej Moravy • Pozná dôvody zániku Veľkej Moravy a vzniku Uhorského kráľovstva • Pozná vzťah dejín Slovákov a Uhorského kráľovstva

Obsahový štandard Dejepis, 7.ročník	Výkonový štandard
<p>Prechod od stredoveku k novoveku, počiatky novoveku – objavy a vynálezy</p> <ul style="list-style-type: none"> • zemepisné objavy (príčiny, vývoj, Vasco Da Gama, Ferninand Magalhaes, • Krištof Kolumbus, karavela, objavenie Ameriky, kolonializmus, sociálne a hospodárske dôsledky) • vynálezy a objavy (kníhtlač - Guttenberg, ohňostroj a pušný prach, papier, ďalekohľad, hodiny, doprava) • zakladatelia modernej prírodovedy (Kopernik, Kepler, Galilei, Bruno) <p>Prechod od stredoveku k novoveku– dôležité medzníky vo vývoji</p> <ul style="list-style-type: none"> • náboženstvo, umenie • reformácia - Johana z Arku a historické následky jej činov • úpadok cirkvi, kritika cirkvi, pokusy o vnútornú obrodu • morová epidémia • Ján Hus, husitské hnutie, Martin Luther, protireformácia a • náboženské vojny, Jan Hus a Martin Luther ako príklady nástupu vnútornej náboženskej samostatnosti, ale zároveň príklad zlomeného postoja, spútaného tradíciou. • 100 ročná vojna • tridsaťročná vojna • protireformácia protireformácia Ignáca z Loyoly, jezuitský rád • Najdôležitejšie dynastie v uhorských dejinách, Zlatá bula Moháčska bitka a Turci – nástup novoveku u nás <p>Renesancia a baroko – v umení výtvarnom, hudobnom a architektúre (L. Da Vinci...)</p>	<p>popíše a demonštruje priebeh zámorských objavov, ich príčiny a dôsledky</p> <ul style="list-style-type: none"> • orientuje sa na časovej osi a v historickej mape, radí hlavné historické epochy v chronologickom slede • Popíše príklady nových vynálezov, ktoré zásadne ovplyvnili život spoločnosti • Popíše objavy v oblasti astronómie <ul style="list-style-type: none"> • vysvetlí znovuoobjavenie antického ideálu človeka, nové myšlienky žiadajúce reformu cirkvi vrátane reakcie cirkvi na tieto požiadavky • pomenuje význam husitskej tradície pre český politický a kultúrny život • - pochopí dopady epidémie na európske obyvateľstvo (70% pokles v niektorých regiónoch, uvedomenie si smrteľnosti naprieč sociálnymi vrstvami) <ul style="list-style-type: none"> • objasní postavenie českého štátu v podmienkach Európy rozdelenej do rady mocenských a náboženských centier a jeho postavení uprostred habsburskej monarchie • objasní príčiny a dôsledky vzniku tridsaťročnej vojny a posúdi jej dôsledky <p>vysvetlí príčiny a dopady Husovho pôsobenia</p> <ul style="list-style-type: none"> - zhodnotí príčiny úspechu Lutherovej reformácie - porovná protireformačné pôsobenie Ignáca z Loyoly so snahami hlavných reformátorov - pochopí funkciu absolutistického panovníka, formy absolutizmu a dopady reforiem na vývoj spoločnosti <p>Orientuje sa v najdôležitejších medzníkoch vývoja Uhorska (význam dynastií, Zlatej buly, rok 1526, nájazdy Turkov protihabsburské povstania)</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpozná základné znaky jednotlivých kultúrnych štýlov a uvedie ich predstaviteľov a príklady významných

	<p>kultúrnych pamiatok v období renesancie a baroka</p> <ul style="list-style-type: none"> • orientuje sa na časovej osi a v historické mape, radí hlavné historické epochy v chronologickom slede
<p>Obsahový štandard</p> <p>Dejepis, 8.ročník</p>	<p>Výkonový štandard</p>
<p>Uplatnenie vynálezov v hospodárstve, premena sociálneho a kultúrneho života spoločnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • hospodárstvo v dobe pred priemyselnou revolúciou, od cechu k manufaktúre • vznik a priebeh priemyselnej revolúcie • vynálezy (parný stroj, tkáčsky stav, pradiarenský stroj, lokomotíva...) • rozvoj dopravy a rôznych odvetví priemyslu • sociálne dôsledky, vznik sociálnej otázky, pokusy o riešenie sociálnej otázky (Adam Smith, Owen, Marx, Engels...) • Vývoj parného stroja, následky na techniku, hospodárstvo, dopravu. • Sociálne následky, vznik tovární,továreň, robotník, podnikateľ následky pre životné prostredie. • Vznik moderných technológií, vynálezy (elektrina, chémia, atómová energia, prírodná a umelá energia), k tomu biografické skice (napr. Edison, Liebig, Curie). • Blahobyť máš vo vyspelých priemyselných krajinách, chudoba máš vo vývojových krajinách (problém Severu a Juhu). • Medzinárodné hospodárske väzby (napr. pri rope) - pozitívny aspekt vzájomnej prepojenosti; negatívny aspekt: závislosť a vykorisťovanie. <p>Súvislý historický vývoj od 17. storočia do konca 19. storočia, kultúra 19. storočia na Slovensku a v Európe</p> <ul style="list-style-type: none"> • doba po tridsaťročnej vojne, barok • osvietenstvo a jeho vplyv na kultúru a politiku, Mária Terézia, Jozef II. • Habsburgovci, Slovensko v novoveku, korunovačné mesto Prešpork • Španielsko, Anglicko a Holandsko v 2. polovici 16. storočia • Nizozemská revolúcia a boj za nezávislosť • Anglická buržoázna revolúcia 	<ul style="list-style-type: none"> • vysvetlí podstatné ekonomické, sociálne, politické a kultúrne zmeny vo vybraných krajinách a u nás, ktoré charakterizujú modernizáciu spoločnosti • rozlišuje a porovnáva rôzne formy vlastníctva, uvedie ich • objasní súvislosť medzi udalosťami francúzskej revolúcie a napoleonských vojen na jednej strane a rozbitím starých spoločenských štruktúr v Európe na strane druhej • na príkladoch európskych dejín konkretizuje absolutizmus, konštitučnú monarchiu, parlamentarizmus • rozpoznáva netolerantné, rasistické, xenofóbne a extrémistické prejavy v správaní ľudí a zaujíma • aktívny postoj proti všetkým prejavom ľudskej neznášanlivosti • Uvedie niektoré vynálezy, ktoré boli kľúčové pre rozvoj moderného hospodárstva • Na príkladoch charakterizuje následky industrializácie pre sociálny život a pre životný štýl obyvateľstva • Na príkladoch uvedie ekologické následky industrializácie <ul style="list-style-type: none"> • objasní súvislosť medzi udalosťami francúzskej revolúcie a napoleonských vojen na jednej strane a rozbitím starých spoločenských štruktúr v Európe na strane druhej • porovná jednotlivé fázy utvárania novodobého slovenského národa v súvislosti s národnými • hnutiami vybraných európskych národov • charakterizuje emancipačné úsilia významných sociálnych skupín; uvedie požiadavky formulované

<ul style="list-style-type: none"> • Francúzska revolúcia, vznik USA, začiatky občianskej spoločnosti, základné ľudské práva • revolúcia v roku 1848 ako celoeurópsky jav - politické programy, tri generácie vzdelancov, dobrovoľnícke výpravy, spisovný jazyk • Slováci v Uhorsku, slovenské národné hnutie v súvislosti aj s učivom predmetu slovenský jazyk a literatúra), revolučný rok 1848/49, dualizmus, maďarizácia, Matica slovenská, vysťahovalectvo • vznik moderného, národného štátu, národné hnutia, absolutizmus, parlamentarizmus (Napoleon, Metternich), Európa roku 1815 • revolúcia v roku 1848 ako celoeurópsky jav - politické programy, tri generácie vzdelancov, dobrovoľnícke výpravy, spisovný jazyk • kultúra 19. storočia na Slovensku a v Európe 	<ul style="list-style-type: none"> • vo vybraných európskych revolúciách • rozlišuje prejavy vlastenectva od prejavov nacionalizmu • porovná postavenie Slovákov pred a po revolúcii, zdôvodní príčiny vysťahovalectva • orientuje sa v hlavných požiadavkách Slovákov v tomto období • pozná rozdiel medzi Habsburskou monarchiou a Rakúsko-Uhorskom
<p>Obsahový štandard</p> <p>Dejepis, 9.ročník</p>	<p>Výkonový štandard</p>
<p>Historický vývoj 20. storočia</p> <p>Imperializmus, kolonializmus, zvyšovanie napätia</p> <ul style="list-style-type: none"> • vznik Trojspolku a Trojdohody, front a zázemie, Versailleský mierový systém <p>Prvá svetová vojna, jej dôsledky pre politické usporiadanie sveta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Politické zmeny v Rusku • idea sociálnej trojčlennosti • nástupnícke štáty ,vznik ČSR, jej vývoj a zánik, Slovensko v ČSR, Česi, Slováci, menšiny • T. G. Masaryk-parlamentná demokracia, Štefánik, Hodža, Hlinka <p>Európsky medzivojnový vývoj, národný socializmus</p> <p>- svetová hospodárska kríza a jej dôsledky -Mníchovská dohoda, Viedenská arbitráž</p> <p>Rozpútanie druhej svetovej vojny, jej priebeh a dôsledky, Slovenská republika</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fašizmus, nacizmus – priebeh vojny, prevzatie moci v Taliansku a Nemecku • Hitlerove, exemplárne príklady k podstate a vplyvu fašizmu: holokaust, vznik vojny), protifašistický odboj., SNP 	<ul style="list-style-type: none"> • charakterizuje súperenie medzi veľmocami a vymedzí význam kolónií • rozpozna klady a nedostatky demokratických systémov • na príkladoch demonštruje zneužitie techniky v svetových vojnách a jeho dôsledky • zhodnotí postavenie ČSR v európskych súvislostiach a jeho vnútorné sociálne, politické, hospodárske a kultúrne prostredie • rozlišuje prejavy vlastenectva od prejavov nacionalizmu • pozná priebeh, príčiny a následky 2. svetovej vojny, charakterizuje jednotlivé totalitné systémy, príčiny ich nastolenia v širších ekonomických a politických súvislostiach a dôsledky ich existencie pre svet; rozpozna deštruktívnu silu totalitarizmu a extrémneho nacionalizmu • vysvetlí príčiny a dôsledky vzniku bipolárneho sveta; uvedie príklady stretávania oboch blokov- • vysvetlí a na príkladoch doloží mocenské a politické dôvody

- Slovenská republika (1939-1945)
- USA – Japonsko – atómová bomba

Povojnový vývoj v Európe a v Československu, vznik SR

- rok 1948, politické procesy, rok 1968, normalizácia, Charta 77
- Rozpad koloniálneho systému
- protiklad USA a ZSSR Studená vojna, problémy bipolárneho sveta
- sviečková demoštrácia, nežná revolúcia, rozpad komunistických režimov, na ceste k demokracii a samostatnej Slovenskej republike,
- Porušovanie ľudských práv totalitnými systémami (Čína, Tibet...)
- Európska únia
- Globálne problémy súčasnosti (globalizácia, ekológia, terorizmus, civilizačné choroby a zmena životného štýlu, detská práca...)
- Príklady boja o záchranu prírody (napr. R.Carsonová); občianske iniciatívy atd. ako príklad možností individuálnych iniciatív.
- **Životopisy: Mahatmá Gandhí, Albert Schweizer, Martin Luther King a.i.**

Spätný pohľad na dejiny v nadhľade s dôrazom na kľúčové udalosti novoveku

Prechod do novoveku

- morová epidémia
- nový pohľad na svet (Mikuláš Kuzánus, Mikuláš Koperník, Giordano Bruno)
- európsky kolonializmus, rozdelenie sveta (Španielsko, Portugalsko, Holandsko, Veľká Británia, Francúzsko)
- **riša Inkov a jej dobytie Pizzarrom**
- Karol V. – Habsburská ríša
- Ján Hus a snahy o reformáciu cirkvi
- reformácia Zwingli a Luther, vznik protestantizmu
- protireformácia Ignáca z Loyoly, jezuitský rád

euroatlantickej hospodárskej a vojenskej spolupráce

- preukáže základnú orientáciu v problémoch súčasného sveta
- na príkladoch vyloží antisemitizmus, rasizmus a ich neprijateľnosť z hľadiska ľudských práv
- objasní potrebu tolerancie v spoločnosti, rešpektuje kultúrne zvláštnosti i odlišné názory, záujmy, spôsoby správania a myslenia ľudí, zaujíma tolerantné postoje k menšinám
- rozpoznáva netolerantné, rasistické, xenofóbne a extrémistické prejavy v správaní ľudí a zaujíma aktívny postoj proti všetkým prejavom ľudskej neznášanlivosti
- uvedie príklady medzinárodného terorizmu a zaujme vlastný postoj k spôsobom jeho potierania naprieč sociálnymi vrstvami)
- Zostavia informačnú správu o vojenskom konflikte v súčasnosti
- charakterizuje vplyv idey nekonečna vesmíru, heliocentrizmu...

- pochopí postupné dobýjanie iných svetadielov a rozširovanie európskej civilizácie, pozitíva a negatíva
- charakterizuje spoločenské zriadenie Inkov, porovná s európskou spoločnosťou
- pochopí príčiny francúzskej a americkej revolúcie a prínos jej myšlienok pre rozvoj ľudských a občianskych práv
- zhodnotí vývoj Slovenska od rozpadu Veľkej Moravy do 1. svetovej vojny
- orientuje sa na časovej osi a v historickej mape, radí hlavné historické epochy v chronologickom slede

-absolutizmus (Ľudovít XVI., Jozef II., Katarína Veľká)

-Francúzska revolúcia, občianske práva

- Benjamin Franklin, samostatnosť a vznik USA

**Spätný pohľad na dejiny Slovákov
s dôrazom na uhorské obdobie**

Najdôležitejšie dynastie v uhorských dejinách,
Zlatá bula

Moháčska bitka a Turci

Habsburgovci, korunovačné mesto Prešporok

Slováci v Uhorsku, slovenské národné hnutie
v súvislosti aj s učivom predmetu slovenský
jazyk a literatúra), revolučný rok 1848/49,
dualizmus, maďarizácia, Matica slovenská,
vystáholectvo

Témy, ktorým sa venujeme nad rámec štátneho vzdelávacieho programu.

Vedíme žiakov cez citové spojenie sa s historickým vývinom ľudstva ku kritickému spracovaniu informácií, preto vyberáme niektoré kultúrno-historické témy, ktoré sa ŠVP nevyskytujú, napríklad:

- India (kultúra a spôsob života, religiozita v staroindických textoch, kastový systém)
- Stará Perzia (staroiránska kultúra, usadlosť kmeňov, obrábanie pôdy a chovanie dobytky, kočovné kmene, život Zarathustru)
- ríša Inkov a jej dobytie Pizzarrom
- Renesancia a baroko v umení výtvarnom, hudobnom a architektúre (L. Da Vinci...)
- Medzinárodné hospodárske väzby (napr. pri rope) - pozitívny aspekt vzájomnej prepojenosti; negatívny aspekt: závislosť a vykorisťovanie.
- Životopisy: Mahatmá Gandhí, Albert Schweizer, Martin Luther King a.i.